

ЯВОРОВ - КОНТЕКСТИ НА ЕРОТИЧЕСКОТО ПИСМО

Инна Пелева

През 1667 г. излиза от печат първото издание на Милтъновия “Изгубен рай”. Синтагмата “изгубен рай” се появява и в Яворовото стихотворение “Заточеници” от 1902 г. Тук в речитатива на раздялата тя е синоним на именуването “скъпи нам предели”. Съвпадението е от такъв порядък, че би било нелепо да се инвестира каквато и да било надежда за смисъл в забелязването му. Всякакви нива и парадигми на литературоведската компетентност (или просто интуитивните мери на здравия разум) се съпротивляват на евентуални интертекстуалистски пориви.

И все пак, какво би се случило, ако Милтън и Яворов се четат “заедно”.

Би се установило, че към сегменти от “Изгубения рай” лесно се присъединяват Яворови редове, продължаващи или коментиращи, или разбиращи смисъла и фигуралността на английския текст, би излязло, че колажирането на двата гласа не води до невъзможна (квази)цялост (за съжаление се налага да съкратя внушителните текстови извадки и успоредявания, които илюстрират току-що казаното).

Антитетизмът, пристрастеността към еднокоренови антонимии, типът повторителност у Милтън очертават постулатите на една реторическа практика, върху които израстват и стиховете на Яворов. Приликите в изказа преливат в сродни тематизми; инферналното на двете въображения (колкото и да е омонимическо името “инфернално”, когато трябва да нарича едновременно английски и български фантазми, разделени от два века и нещо) съчинява чудовища.

Милтъновите са много по-подробно и богато изрисувани в своята телесност, в своята биография. В поемата дъщерята на Сатаната е до пояс жена, останалото е змийско; първоначално, при раждането си от главата на Луцифер, е била прекрасна; скверната любов между баща и дъщеря довежда на бял свят сина й Смърт (именно в мъките около пръкването му плътта ѝ се променя така злоещо); Смърт насилва майка си, от което се раждат ужасни псета, неотде-